

Vorbereiding Gesprek Nord Stream 2

Inleiding

Op dinsdag 21 januari heb je een afspraak met 10.2.e van het Nord Stream 2 consortium (NS2). Je hebt begin vorig jaar met 10.2.e gesproken in de laatste fase van de onderhandelingen over de wijziging van de gasrichtlijn. Nord Stream 2 zal in deze periode ook spreken met andere lidstaten, waaronder Duitsland. Bij het gesprek zal 10.2.e aansluiten.

Nord Stream 2 heeft aangegeven over de volgende thema's te willen spreken:

- Status van projectimplementatie;
- Ingestelde sancties uit de VS en invloed op EU leveringszekerheid;
- Toekomstig EU-gasbeleid onder nieuwe Commissie.

Mogelijk komt ook de rechtszaak ter sprake die NS2 tegen de Raad en het Europees Parlement heeft gestart met betrekking tot de wijziging van de gasrichtlijn.

Achtergrond

Nord Stream 2 is een nieuwe gaspijpleiding van Gazprom vanuit Rusland via de Baltische Zee naar Duitsland, financieel gesteund door een consortium van vijf Europese bedrijven (Shell, Uniper, Wintershall, Engie en OMV). De geplande capaciteit van de pijpleiding is 55 miljard m3 gas per jaar. Inmiddels is 87% van de pijpleiding aangelegd in de territoriale wateren van Duitsland, Finland, Zweden en Rusland.

Status van projectimplementatie

Eind oktober heeft de Deense Energieautoriteit de vergunning verleend voor de aanleg van een gedeelte van de pijpleiding (147 km) in de Deense Exclusieve Economische Zone. Dit houdt in dat NS2 over een maand mag starten met de aanleg. Een vergunningaanvraag uit 2017 voor een traject door de territoriale wateren van Denemarken is eerder door NS2 ingetrokken, omdat de Deense minister van Buitenlandse Zaken over een vetorecht beschikte op basis van bezwaren op het gebied van buitenlands veiligheidsbeleid.

Ondanks de verstrekte vergunning is het risico op aanzienlijke vertraging groot, mede doordat de aanleg in het winterseizoen (eind oktober – medio mei) wordt bemoeilijkt door milieutechnische voorschriften (kennelijk vanwege aanwezigheid zeehonden in het gebied). Hierdoor kan de aanbouw een tijd stil liggen en kan de pijpleiding op zijn vroegst in het najaar van 2020 worden afgerond.

De NS2 pijpleiding moet voldoen aan de regelgeving van de gewijzigde gasrichtlijn, waar Nederland mee heeft ingestemd. Vooralsnog is het aan de Duitse toezichthouder om te bepalen of de pijpleiding hieraan voldoet. 10.2.a

Sancties uit de VS

- De VS heeft vlak voor de kerst sancties ingesteld tegen NS2. Deze sancties betreffen inreisverboden en bevrozing van tegoeden tegen bedrijven/personen die werken aan Nord Stream 2. Deze sancties zijn onderdeel van de VS-defensiebegroting (NDAA). Er is een **overgangsperiode van 30 dagen ingesteld**.
- Naar aanleiding van deze sancties heeft Allseas, een Nederlands bedrijf gespecialiseerd in de aanleg van olie- en gas pijpleidingen op zee, besloten om zich terug te trekken uit NS2. Het NS2-consortium wil de aanleg van de resterende 160 km aan pijpleiding nu afronden met Russische bedrijven. De verwachting is dat dit tot 3 tot 6 maanden vertraging leidt.

De vraag is in welke mate het akkoord dat is bereikt op de gastransit Oekraïne voor de komende vijf jaar de ingestelde sancties zal beïnvloeden. In dit akkoord zijn immers de minimumtransitvolumes al vastgelegd.

- **DUI heeft zeer ontstemd** gereageerd op het instellen van de sancties. Minister Maas tweette: "Die europäische Energiepolitik wird in Europa entschieden, nicht in den USA. Eingriffe von außen und Sanktionen mit extraterritorialer Wirkung lehnen wir grundsätzlich ab". EDEO heeft LTT verspreid – een EU verklaring was niet haalbaar vanwege interne verdeeldheid in de Raad (Centraal- en Oost Europese LS zijn wel voorstander van de sancties. NL heeft zich niet actief uitgesproken tegen de sancties.
- NL overheidsstandpunt is dat NS2 een commercieel project is waar NL overheid niet bij betrokken is. NL heeft daarom niet specifiek over NS2 sancties contact gezocht met de VS. Wel heeft NL belang uitgesproken van gezamenlijk optrekken EU en VS t.a.v. RF-sancties en begin vorig jaar zorgen uitgesproken over het effect van extraterritoriale werking van Amerikaanse sancties op EU/NL bedrijven.

Toekomstig EU-gasbeleid onder nieuwe Commissie

De verwachting is dat de nieuwe Commissie onder Von Der Leyen met een omvangrijk wetgevend voorstel komt over de regulering van de gasmarkt. Dit zou uit drie onderdelen bestaan:

- In lijn brengen regelgeving gasmarkt met de herziene regels voor de elektriciteitsmarkt;
- Modernisering en liberalisering van de gasmarkt
- Verduurzaming gasmarkt door reguleren nieuwe initiatieven, waaronder waterstof, biogas en CCS.

Momenteel voert de CIE verschillende studies uit naar de huidige stand van zaken van de gasmarkt en hoe de markt verbeterd kan worden. Nederland is sterke voorstander van het verbeteren van de interne gasmarkt, en is voorstander van de (grensoverschrijdende) inzet van schone waterstof, biogas en CCS voor het decarboniseren van de gasmarkt.

Verder is er een gevoelige discussie over EU-financiering voor de aanleg van nieuwe gasinfrastructuur in de EU. De Europese Investeringsbank (EIB) wil deze financiering uitsluiten van haar klimaat- en energieportfolio, wat op weerstand stuit van o.a. POL en in mindere mate DUI. De CIE is van mening dat de financiering van gasinfrastructuur afgebouwd moet worden, maar wel nog steeds noodzakelijk is. Er zouden dan wel strenge voorwaarden moeten worden gesteld aan de toekomstige verduurzaming van de nieuwe infrastructuur, bijvoorbeeld door middel van een impact assessment. NL is terughoudend op dit onderwerp en is van mening dat investeringen in fossiele infrastructuur moet worden uitgesloten – NL ziet de noodzaak van Europese financiering voor de aanleg van nieuwe gasinfrastructuur niet in omdat hierin de afgelopen jaren al veel is geïnvesteerd en eerst gekeken moet worden hoe het gebruik van bestaande gasinfrastructuur geoptimaliseerd kan worden.

Rechtszaak Nord Stream 2

Daarnaast heeft Nord Stream 2 een rechtszaak aangespannen tegen de Raad en het EP tot annulering van de gewijzigde gasrichtlijn. De argumentatie van NS2 is dat de wijziging van de gasrichtlijn de investeringszekerheid ondermijnt, niet proportioneel is en onvoldoende onderbouwd is. NL heeft voor de wijziging van de gasrichtlijn gestemd, en ziet ondanks eerdere geuite bezwaren op de wijziging van de gasrichtlijn geen aanleiding om een positie in te nemen over deze lopende zaak.

In het kader van deze zaak worden bij het Raadssecretariaat alle onderhandelingsdocumenten opgevraagd. Nederland heeft herhaaldelijk tegen voorstellen van het Raadssecretariaat gestemd om deze documenten maar gedeeltelijk vrij te geven. Nederland is namelijk van mening dat deze in het kader van transparantie volledig openbaar moeten worden gemaakt.